Η Εκκλησία και ο Οικουμενισμός († Αρχ. Γεώργιος Καψάνης, Προηγούμενος Ι. Μ. Γρηγορίου Αγίου Όρους)

Date : 29 Μαΐου, 2018

Απάνθισμα εκ των λόγων του μακαριστού Γέροντος περί Εκκλησίας και Οικουμενισμού. Τα αποσπάσματα είναι ενδεικτικά και δεν εξαντλούν το θέμα.

α. Η Εκκλησία του Συμβόλου της Πίστεως

Η Εκκλησία κατά την ορθόδοξο πίστι μας είναι προϋπόθεσις της σωτηρίας μας. Γι' αυτό και στο Σύμβολο της Πίστεως, αφού ομολογήσουμε πίστι στα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος, ομολογούμε ότι πιστεύουμε και εις «Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν».
Είναι γνωστός ο λόγος του **αγίου Κυπριανού ότι· «*εκτός της Εκκλησίας δεν υπάρχει σωτηρία*»** ή ότι· «*δεν δύναται να έχη τον Θεόν Πατέρα εκείνος όστις δεν έχει την Εκκλησία μητέρα*».

Η Εκκλησία είναι το Σώμα του Χριστού, **στο οποίο ο Χριστός διά των Αγίων Μυστηρίων μας συσσωματώνει και μας κάνει μέλη Του**. Διά του Χριστού ενούμεθα και κοινωνούμε με την Αγία Τριάδα και μεταξύ μας. Έτσι τα πρώην διασκορπισμένα τέκνα του Θεού συνάγονται από τον Χριστό εις εν (Ιωάν. ια' 52). Γινόμεθα και πάλι οικείοι του Θεού, λαός του Θεού, βασίλειον ιεράτευμα.

Η ένωσις του Θεού με τους ανθρώπους, που υπήρχε στον Παράδεισο και διασπάσθηκε λόγω της αποστασίας και αμαρτίας των πρωτοπλάστων, αποκαθίσταται τώρα διά του Χριστού στην Εκκλησία.

Ο εν Χριστώ άνθρωπος στο Σώμα του Χριστού, την Εκκλησία, αποκαταλλάσσεται (συμφιλιώνεται) με τον Θεό, δικαιώνεται, ζωοποιείται, φωτίζεται, αγιάζεται, σώζεται, γίνεται θεός κατά χάριν, εφ' όσον βέβαια και ο ίδιος**προσφέρει διά της ασκήσεως και της υπακοής στις εντολές του Θεού την ελευθερία του στον Θεό**.

Στην Εκκλησία ο Χριστιανός κοινωνεί με τον Θεό αλλά και με τον Χριστιανό συνάνθρωπό του, **ξεπερνά τον νοσηρό ατομικισμό, την φιλαυτία** και αποκτά

την αγία εν Χριστώ κοινωνικότητα και αδελφοσύνη.

Με τα εισαγωγικά Μυστήρια του Βαπτίσματος και του Χρίσματος γίνεται η συσσωμάτωσις του ανθρώπου στο Σώμα του Χριστού και η **χορηγία της δωρεάς του Αγίου Πνεύματος**.

Στο Μυστήριο της θείας Ευχαριστίας η ένωσις με τον Χριστό και μεταξύ μας γίνεται συνεχής πραγματικότης. Όπως λέγει ο **άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός** «*κοινωνία λέγεταί τε και έστιν αληθώς διά το κοινωνείν ημάς δι' αυτής τω Χριστώ και μετέχειν αυτού της σαρκός τε και της θεότητος, κοινωνείν δε και ενούσθαι και αλλήλοις, δι' αυτής· επεί γαρ εξ ενός άρτου μεταλαμβάνομεν, οι πάντες εν σώμα Χριστού και εν αίμα και αλλήλων μέλη γινόμεθα, σύσσωμοι Χριστού χρηματίζοντες*» (Έκδοσις ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως, «Περί των αγίων και αχράντων του Κυρίου μυστηρίων», Δ', κεφ. 86).

Έτσι για μας τους Ορθοδόξους **η συμμετοχή στην θεία Ευχαριστία και Λειτουργία δεν είναι μία πράξις ατομικής ευλαβείας ή ατομικής σωτηρίας, αλλά φανέρωσις και ανανέωσις της εν Χριστώ κοινωνίας με τον Θεό και τους ανθρώπους.**

Γι' αυτό και οι ιεροί κανόνες επιβάλλουν την συμμετοχή κατά την θεία Λειτουργία στην Κοινωνία των Αχράντων Μυστηρίων, εκτός εννοείται εκείνων που ευρίσκονται υπό επιτίμια (Αγ. Νικοδήμου Αγιορείτου, Πηδάλιον, β' Κανών της Αντιόχειας, η' και θ' Αποστολικοί).

Κάθε θεία Λειτουργία, ευχαριστιακή σύναξις, βεβαιώνει ότι δεν είμεθα «άτομα» χωρισμένα από τον Θεό και μεταξύ μας. Είμαστε και γινόμαστε «κοινωνία», αδελφότης, οικογένεια του Θεού, Σώμα Χριστού, θεανθρωπίνη ένωσις.

Ο εκκλησιασμός και η συμμετοχή μας στην θεία Λειτουργία δεν είναι απλώς ένα θρησκευτικό καθήκον, αλλά όρος για να είμεθα μέλη της Εκκλησίας. Υπενθυμίζω τον π' Κανόνα της ΣΤ' Οικουμενικής Συνόδου: «*Ει τις Επίσκοπος, ή Πρεσβύτερος, ή Διάκονος, ή των εν τω Κλήρω καταλεγομένων, ή λαϊκός, μηδεμίαν ανάγκην βαρυτέραν έχοι, ή πράγμα δυσχερές, ώστε επιπλείστον απολείπεσθαι της αυτού Εκκλησίας, αλλ' εν πόλει διάγων, τρεις Κυριακάς ημέρας, εν τρισίν εβδομάσι μη συνέρχοιτο, ει μεν Κληρικός είη, καθαιρείσθω, ει δε λαϊκός, αποκινείσθω της κοινωνίας*» (Πρβλ. και τον ια' Κανόνα της Σαρδικής). **Κατά τους ιερούς Κανόνας, που εκφράζουν το θέλημα του Θεού**, το να «συνέρχεται» ο Χριστιανός ή να «συνάγεται» ή να «μετέχη» στις «συνάξεις» ή «συνελεύσεις» ή «συνόδους» της Εκκλησίας **είναι όρος για να είναι μέλος της Εκκλησίας**. Δεν εννοείται να είναι ο Χριστιανός «ασύνακτος» ή «χωρισμένος από την σύναξι» παρά

μόνο σε περίπτωσι εκπτώσεως από την αληθινή πίστι (Τους σχετικούς Ιερούς κανόνας βλ. Αρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, Η Ποιμαντική Διακονία κατά τους ιερούς κανόνας, εκδ. «Άθως», Πειραιεύς 1976, σελ. 39-40).

Η Εκκλησία δεν είναι κυρίως θεσμός, δεν είναι ίδρυμα, σωματείο, οργάνωσις, αλλά «κοινωνία προσώπων εν Χριστώ» (Η έννοια του «προσώπου», κατά τον μακαριστό Γέροντα, δεν έχει την περσοναλιστική χροιά που αναπτύσσεται στην θεολογία συγχρόνων θεολόγων). Όπως ελέχθη από Ορθόδοξο θεολόγο, «*Εκκλησία είναι ο Λυτρωτής, η Μήτηρ του Λυτρωτού και οι φίλοι του Λυτρωτού*» (Βλ. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, Το Σώμα του ζώντος Χριστού, εκδ. Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών, Θεσ/νίκη 1972, σελ. 119). Όπως όμως κάθε σώμα έτσι και η Εκκλησία έχει οργανισμό που διασφαλίζει την λειτουργία της. Ο οργανισμός της δεν είναι οργάνωσις ανθρώπινης πρωτοβουλίας, αλλά έκφρασις του θεανθρωπίνου χαρακτήρος του Σώματός της και αποβλέπει στην διατήρησι της ενότητος των μελών του Σώματος.

(Εκ του άρθρου «Εκκλησία και Ενορία», εις τον συλλογικόν τόμον «ΕΝΟΡΙΑ», εκδ. ΑΚΡΙΤΑΣ, Ν. Σμύρνη 1990, σελ. 14-16)

* * *

β. Οι ετερόδοξες “εκκλησίες”

Η συνοδική και ιεραρχική δομή της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας μαρτυρεί για τον χαρακτήρα της ως «κοινωνίας προσώπων εν Χριστώ», εν αντιθέσει με την **παποκεντρική δομή της Ρωμαϊκής “εκκλησίας” όπου προηγείται ο ιδρυματικός και θεσμικός χαρακτήρ**.

Ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα έχει και η “εκκλησία” των Προτεσταντών. Κατά τους Προτεστάντας η Εκκλησία έπεται της σωτηρίας. Ο πιστός “σώζεται ατομικά” εκτός Εκκλησίας με μία κατακόρυφο σχέσι με τον Θεό. Έτσι οι “σεσωσμένοι” συγκεντρώνονται για να αποτελέσουν την "εκκλησία” για αλληλοβοήθεια και εξασφάλισι της ατομικής “σωτηρίας”. Δεν κάνει δηλαδή ο Χριστός την Εκκλησία ενώνοντας στο Σώμα Του τους πιστούς, αλλά οι πιστοί κάνουν την Εκκλησία. Γι’ αυτό **στους Προτεστάντας η “εκκλησία” δεν είναι Σώμα Χριστού, αλλά σωματείο**. Ούτε είναι κοινωνία προσώπων εν Χριστώ, αλλά σύνολο ατόμων που τους συνδέει κοινή θρησκευτική πίστις.

Ο **άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως** είχε σοφά τονίσει ότι: «*Μόνη δε **διαφορά μεταξύ των δυο αυτών συστημάτων (Παπισμού και Προτεσταντισμού)** είναι η εξής: Εν μεν τη Δυτική Εκκλησία το άτομον, ήτοι ο Πάπας, συγκεντροί περί εαυτόν πολλά βωβά και ανελεύθερα πρόσωπα συμμορφούμενα εκάστοτε προς τας αρχάς και τα φρονήματα του επικαθημένου ατόμου. Εν δε τω Προτεσταντισμώ η Εκκλησία συνεκεντρώθη περί το άτομον. Όθεν, η Δυτική Εκκλησία είναι άτομον και ουδέν πλέον. Αλλά τις δύναται να εγγυηθή ημίν περί της ομοφροσύνης όλων των Παπών; Αφού δε πας Πάπας κρίνει περί του ορθού κατά το δοκούν αυτώ και ερμηνεύει την Γραφήν ως βούλεται, και αποφθεγματίζεται ως θεωρεί ορθόν, κατά τι διαφέρει ούτος των παντοίων δογματιστών της Προτεσταντικής Εκκλησίας; Οποία η διαφορά των αρχόντων; Ίσως εν μεν τη των Προτεσταντών έκαστον άτομον αποτελεί μίαν Εκκλησίαν, εν δε τη Δυτική όλην την Εκκλησίαν αποτελεί εν άτομον, ουχί πάντοτε το αυτό, αλλ' αείποτε έτερον*» (Αγίου Νεκταρίου, Αι Οικουμενικαί Σύνοδοι, εκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1972, σελ. 73).

Για μας τους Ορθοδόξους προηγείται η Εκκλησία και έπεται η σωτηρία. Δικαιούμεθα και σωζόμεθα, επειδή ο Χριστός μας κάνει μέλη του Σώματός Του.

* * *

Σωζόμεθα λοιπόν στην Εκκλησία, που κατά τον απόστολο Παύλο είναι «*στύλος και εδραίωμα της αληθείας*» (Α' Τιμ. γ' 15) και που κατά τον αψευδή λόγο του Κυρίου είναι θεμελιωμένη επί την πέτραν (την ομολογία του Θεανθρώπου Χριστού) και γι' αυτό ούτε αι πύλαι του Άδου θα κατισχύσουν αυτής (Ματθ. ιστ' 18).

(Εκ τού άρθρου «Εκκλησία και Ενορία», ενθ' ανωτ., σελ. 16-18)

* * *

γ. Η Ορθόδοξος Εκκλησία, η μοναδική Εκκλησία

Ο 20ός αιών χαρακτηρίσθηκε, ως γνωστόν, ο αιών της **Οικουμενικής κινήσεως**. Η συμμετοχή των Ορθοδόξων στην Οικουμενική κίνησι έφερε στο προσκήνιο τίς διαφορές που υπάρχουν και μεταξύ των Ορθοδόξων σχετικά με την Ορθόδοξο Εκκλησιολογία. **Είναι άραγε μόνον η καθ' ημάς Αγία Ορθόδοξος Εκκλησία η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Συμβόλου της Πίστεως ή μήπως με τις άλλες «εκκλησίες» συναποτελεί την Μίαν Αγίαν;**

Από την τοποθέτησι στο εκκλησιολογικό αυτό ερώτημα εξαρτάται και ο τρόπος

συμμετοχής των Ορθοδόξων στην Οικουμενική κίνησι. Η πρόσφατος εκκλησιαστική ιστορία απέδειξε ότι με άλλο πνεύμα συμμετέχουν σε αυτήν όσοι δέχονται ότι τα όρια της Εκκλησίας συμπίπτουν με την Αλήθειά της και άρα και με τα κανονικά της όρια, και με άλλο πνεύμα συμμετέχουν όσοι επεκτείνουν τα όρια της Εκκλησίας και πέραν της Αλήθειας της και των κανονικών της ορίων αποδεχόμενοι μία διηυρυμένη, περιεκτική εκκλησιολογία.

Η στάσις μας απέναντι στο θέμα αυτό δεν θα είναι ορθή, εάν αγνοήσουμε την διά των αιώνων περί αυτού αυτοσυνειδησία της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Άλλως, κινδυνεύουμε να θέσουμε σε κίνδυνο την διαχρονική ταυτότητα της Ορθοδόξου Εκκλησίας και είναι ενδεχόμενο η σύγχρονη εκκλησιολογική μας τοποθέτησις να μη εκφράζη την Ορθόδοξο πίστι μας. Νομίζω ότι και οι ειλικρινείς ετερόδοξοι, που διαλέγονται με τους Ορθοδόξους, θα θέλουν να γνωρίσουν ό,τι γνήσια εκφράζει την ορθόδοξο αυτοσυνειδησία [...].

Στην συνείδησι των Ορθοδόξων η ορθόδοξος Πίστις και η Ορθόδοξος Εκκλησία περιχωρούνται. Γι' αυτό όλες οι προαναφερθείσες σύνοδοι (της Μόσχας του 1441, της Ιερουσαλήμ του 1443, της Κων/πόλεως του 1453 και του 1484 κ.ά.) και οι ανωτέρω μνημονευθέντες διδάσκαλοι (αγ. Μάξιμος ο Γραικός, ο Κων/πόλεως Ιερεμίας ο β', ο Αλεξανδρείας Μελέτιος Πηγάς, ο Μητροφάνης Κριτόπουλος, ο άγ. Αθανάσιος ο Πάριος, ο άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης κ.ά.) **συνδέουν την μοναδικότητα της Καθολικής Εκκλησίας με την μοναδικότητα της ακαινοτομήτου αποστολικής πίστεως και παραδόσεως.** Κατ' αυτούς ***δεν υπάρχει η αποστολική πίστις εκτός των κανονικών ορίων της Καθολικής Εκκλησίας ούτε η αποστολική Εκκλησία εκτός των ορίων της Αληθείας, δηλαδή της Ορθοδόξου Πίστεως*** [...].

Προσωπικώς ελπίζω ότι κατά τον 21ον αιώνα τη επιστασία του Παναγίου Πνεύματος οι Ορθόδοξοι θα συνειδητοποιήσουμε βαθύτερα την ταυτότητα της αγίας μας Εκκλησίας με την Μίαν Αγίαν Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν του Χριστού. Και αυτό πρέπει να γίνη όχι μόνο για την ιδική μας σωτηρία, αλλά**για να αποτελή η αγία μας Εκκλησία το υγιές κριτήριο, την στάθμη, τον κανόνα κάθε άλλης "εκκλησίας" και την ελπίδα της εις το μέλλον επιστροφής και αποκαταστάσεώς των εις την Μίαν Αγίαν, που δεν είναι μία αόριστος, νεφελώδης, κατάστασις, αλλά η συγκεκριμένη ιστορική κοινότης των Ορθοδόξων πιστών**.

(«Η εκκλησιολογική αυτοσυνειδησία των Ορθοδόξων από της αλώσεως μέχρι των αρχών του 20ού αιώνος», εις τον Τόμον «Εικοσιπενταετηρικόν, Αφιέρωμα στον Μητροπολίτη Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιον», έκδ. Ι. Μητροπόλεως Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως, Νεάπολις Θεσ/νίκης 1999, σελ. 107-132)

* * *

Ομολογούμεν ότι μόνον η καθ' ημάς Ορθόδοξος Εκκλησία είναι η Μία Αγία Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Συμβόλου της Πίστεως. Αι δε λοιπαί ετερόδοξοι "εκκλησίαι" ευρίσκονται εν τη αιρέσει και πλάνη.

Ομολογούμεν ότι μόνον τα Μυστήρια της καθ' ημάς Αγίας Εκκλησίας είναι έγκυρα, σωστικά και αγιαστικά.

Αποδεχόμεθα ως αδελφάς Εκκλησίας μόνον τας ομοδόξους και ομοπίστους τοπικάς Ορθοδόξους Εκκλησίας.

Ομολογούμεν ότι τα κανονικά όρια της Εκκλησίας συμπίπτουν με την Αλήθειαν αυτής, ήτις είναι ο Κύριος Ιησούς Χριστός, και ότι εκτός Αυτής της Αλήθειας και πέραν της Αλήθειας τα υπάρχοντα εκκλησιαστικοφανή σχήματα δεν δύνανται να διεκδικήσουν δι' εαυτά την πληρότητα της Αλήθειας και της Χάριτος, την αποστολικήν διαδοχήν, ή και την γνησιότητα και ακεραιότητα της αποστολικής Παραδόσεως.

Ως εκ τούτου δεν αποδεχόμεθα τον Πάπαν της Ρώμης ως αδελφόν του Οικουμενικού Πατριάρχου ή άλλου τινός Ορθοδόξου Πατριάρχου και επισκόπου, εφ' όσον εμμένει εισέτι, ως εκ των προσφάτων ιδικών του κειμένων βεβαιούται, εις τα αντιευαγγελικά δόγματα και αιρέσεις, άτινα μεταθέτουν την εν ημίν ελπίδα από τον Θεάνθρωπον Χριστόν εις τον άνθρωπον.

Αυτήν την αγίαν πίστιν παρελάβομεν παρά των Αγίων Πατέρων μας, αυτήν ομολογούμεν και κηρύσσομεν, όση ημίν δύναμις, και με αυτήν ικετεύομεν τον Κύριον Ιησούν να μας αξιώση να αποθάνωμεν.

(Επιστολή προς την Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους, 23-9-1995)

* * *

δ. Αποφάσεις παρά την Πίστιν της Εκκλησίας. Αποφάσεις «ειδικών» ερήμην των Συνόδων.

Ως προκύπτει εκ του Υπηρεσιακού Σημειώματος [Πρόκειται περί ενημερωτικού σημειώματος κοινοποιηθέντος υπό του τότε Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χριστοδούλου εις

τον Γέροντα ημών Αρχιμ. Γεώργιον, ο οποίος είχε ερωτήσει περί της «Οικουμενικής Χάρτας» (2000), ενός καταστατικού κειμένου δεσμεύσεων των «εκκλησιών» της Ευρώπης μεταξύ των διά τον τρόπον συνεργασίας και κοινής συμπεριφοράς των], οι εκπρόσωποι των Ορθοδόξων Εκκλησιών [σ.σ. διά την σύνταξιν της «Οικουμενικής Χάρτας» (Βλ. εν: περιοδ. «Απόστολος Βαρνάβας» (της Εκκλησίας της Κυπρου), περίοδος Γ', τόμ. ΞΓ', Οκτώβριος 2001, τεύχ. 10, σελ. 411- 423)] δεν εκόμιζον άποψιν εγκριθείσαν υπό της Ιεραρχίας ή τουλάχιστον των μικρών Συνόδων (ως η Δ.Ι.Σ.) των Εκκλησιών αυτών.

Δεν εγένετο δεκτή η πρότασις των εκπροσώπων της Εκκλησίας της Ελλάδος, να απορριφθή το συνταχθέν «ξενότροπον και απαράδεκτον» αρχικόν κείμενον και να συνταχθή νέον κείμενον, σύμφωνον προς την Ορθόδοξον θεολογίαν.

Προύτάθη και εγένετο αποδεκτόν να γίνουν κάποιαι διορθώσεις από Ορθοδόξου απόψεως, «ώστε το κείμενον να γίνη απλώς Ορθοδόξως ανεκτόν, και να μη θεωρηθή αρνητική η στάσις των Ορθοδόξων έναντι της προσπαθείας των Εκκλησιών της Ευρώπης να εκπονήσουν μίαν Charta Oecumenica».

Αυτή είναι η παγία τακτική των Οικουμενιστών, ως εξεφράσθη και υπό επισήμων του Π.Σ.Ε.: Να εγκρίνωνται κείμενα παραδεκτά υπό της πλειοψηφίας και ανεκτά υπό της μειοψηφίας (εν προκειμένω των Ορθοδόξων).

Η περί «ανεκτών» ή minimum δογματικής παραδοχής θεωρία δικαιούται Ορθοδόξως και Πατερικώς;

Εις την περίπτωσιν της Χάρτας το τελικόν κείμενον δεν είναι από Ορθοδόξου απόψεως ούτε ανεκτόν, εκτός εάν κάποιος απολέση κάθε δογματικήν ευαισθησίαν [...].

Δυστυχώς η υπό των ειδικών (specialists) του Οικουμενισμού διαδικασία προωθήσεως κειμένων και αποφάσεών των ερήμην του συνόλου των Επισκόπων και του λαού του Θεού δεν είναι η πρώτη φορά που ακολουθείται. Σχεδόν εις όλους τους διαλόγους, ως εις τον διάλογον Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών και Ορθοδόξων και Αντιχαλκηδονίων, η ιδία τακτική ακολουθείται.

(Επιστολή προς τον Αρχιεπίσκοπον Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστόδουλον, 17/30-1-2002)

* * *

Οφείλουμε να παραδεχθούμε, ότι στους διαλόγους που έχουν ήδη πραγματοποιηθή στα πλαίσια της Οικουμενικής λεγομένης Κινήσεως, οι αποφάσεις που

συνυπογράφοντο και από Ορθοδόξους δυστυχώς θεολόγους **δεν ήσαν πάντοτε σύμφωνες με την Πίστι της Εκκλησίας**. Αναμφίλεκτο παράδειγμα οι αποφάσεις της συνελεύσεως του Balamand και των Κοινών Δηλώσεων με τους Αντιχαλκηδονίους, γεγονός που σημαίνει ότι **οι θεολόγοι που μας εκπροσωπούν στους διαλόγους δεν είναι πάντοτε εκφρασταί της Ορθοδόξου εκκλησιαστικής μας αυτοσυνειδησίας.**

Έχουμε την γνώμη ότι τέτοια ενδεχόμενα θα αποφεύγωνται, όταν τα θέματα συζητώνται πρώτα θεολογικώς, εγκρίνωνται κατόπιν συνοδικώς, ενημερώνεται επαρκώς ο ιερός κλήρος και ο ευσεβής λαός, και η συμφωνία τελικώς όλης της Εκκλησίας εκφέρεται ως ο λόγος της Ορθοδοξίας στις τυχόν διαχριστιανικές συνομιλίες. Τα προβλήματα δημιουργούνται οσάκις τα θέματα συζητώνται μόνον από ωρισμένους "ειδικούς" θεολόγους ερήμην του πληρώματος της Εκκλησίας και οι απόψεις των προβάλλονται στα διαχριστιανικά συνέδρια ως λόγος της Εκκλησίας.

Μελετώντας κανείς την Οικουμενική Χάρτα διαπιστώνει ότι οι συντάκται της **δεν έχουν θεολογικά κριτήρια αλλά κοινωνιολογικά**. **Εξυπηρετούν ένα εγκόσμιο όραμα**: την παγκοσμιοποίηση στα πλαίσια της οποίας **οι Χριστιανοί θα συνυπάρχουν μεν ειρηνικά, χωρίς όμως συναίσθησι των ορίων της Αληθείας και της αιρέσεως**. Οι Ορθόδοξοι, οι οποίοι αποτελούμε την μόνη Μία Αγία Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, μπορούμε να παρακάμψουμε την αυτοσυνείδησή μας και να δεχθούμε ένα τέτοιο όραμα; **Το θεολογικό πρόβλημα δεν είναι η συνύπαρξις, διότι πάντοτε συνυπάρχουμε με αλλοδόξους και αλλοθρήσκους και ευχόμεθα υπέρ της ειρήνης του σύμπαντος κόσμου. Το πρόβλημα είναι η άμβλυνσις της δογματικής συνειδήσεως, ώστε να θεωρούμε ότι επί της ουσίας "όλοι είμαστε το ίδιο" και να οικοδομούμε την κοινωνική μας ζωή με βάσι τον κανόνα αυτόν. Όμως, το φρόνημα αυτό δεν είναι του Ευαγγελίου, δεν είναι των Πατέρων, δεν είναι των Ιερών Κανόνων. Δεν είναι το φρόνημα της Εκκλησίας.**

(«Η Οικουμενική Χάρτα ορθοδόξως κρινομένη και κατακρινομένη», άρθρο της 15-1-2002)

* * *

Ο οικουμενισμός, δηλαδή **η κίνησις διά την ένωσιν των «εκκλησιών»**, όπως διεξάγεται σήμερον, φαίνεται ότι **έχει ουμανιστικόν-ανθρωποκεντρικόν χαρακτήρα και όχι θεολογικόν και πνευματικόν**. **Παραμερίζει την Πίστιν (δόγμα) και την Παράδοσιν της Εκκλησίας και αποβλέπει περισσότερον εις πρακτικούς σκοπούς. Βλέπει την Εκκλησίαν κυρίως ως ανθρώπινον ίδρυμα, το οποίον ηνωμένον θα δυνηθή να αντιμετωπίση καλλίτερον τους**

εχθρούς του. Δι' αυτό **δεν λαμβάνονται σοβαρώς υπ' όψιν αι βασικαί διαφοραί περί την πίστιν και το πνεύμα των «εκκλησιών», ούτε η ιστορία και η συνείδησης της Εκκλησίας...**

Η εκκλησιολογία, η οποία υπόκειται ως βάσις εις τον οικουμενισμόν, είναι επίσης λανθασμένη. **Δεν αναγνωρίζει την Ορθόδοξον Εκκλησίαν ως την Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν, αλλ' ως τμήμα ή κλάδον της Καθολικής Εκκλησίας. Δι' αυτό και πολλοί Ορθόδοξοι βλέπουν εις τον οικουμενισμόν μίαν εκκλησιολογικήν αίρεσιν, χωρίς να σημαίνη ότι αναπαύονται εις τον ζηλωτισμόν, ο οποίος αποτελεί επίσης εκκλησιολογικήν παρέκκλισιν. Οικουμενισμός και ζηλωτισμός δεν εκφράζουν την Ορθοδοξίαν.**

("Ορθοδοξία και ουμανισμός - Ορθοδοξία και Παπισμός", έκδ. Ι. Μονής Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 1998, σελ. 83-84)

* * *

ε. Οικουμενιστική μεθοδολογία

Είναι χαρακτηριστικόν ότι, ενώ οι Πατέρες και αι Σύνοδοι μίαν είχον αγωνίαν, να ομιλούν συμφώνως προς την αποστολικήν και πατερικήν πίστιν διά να μη παρεκκλίνουν αυτής ούτε κατά εν ιώτα, οι σύγχρονοι θεολόγοι ενδιαφερόμεθα περισσότερον διά την προσαρμογήν και συμφωνίαν των λεγομένων προς τας απαιτήσεις του κόσμου, διά να γίνωμεν αρεστοί εις τους ανθρώπους ή διά να σώσωμεν δήθεν τον κόσμον. Το αποτέλεσμα, είναι τραγικόν. Αντί να μεταμορφωθή ο κόσμος εις Εκκλησίαν διά να σωθή, μεταμορφούμεθα ημείς εις κόσμον.

Η τακτική που ακολουθούν υπεύθυνοι εκπρόσωποι της Ορθοδοξίας δίδει την εντύπωσιν ότι το όλον θέμα δεν αντιμετωπίζεται «συνοδικώς» αλλά κατά τρόπον ολοκληρωτικόν και συγκεντρωτικόν. Υπάρχουν πολλαί ενδείξεις ότι δεν επιζητείται η εν Αγίω Πνεύματι συνοδική διάσκεψις διά την χάραξιν της ενδεδειγμένης έναντι των ετεροδόξων γραμμής, αλλά καταβάλλεται προσπάθεια να "ρυμουλκηθή" η Εκκλησία εις προκαθωρισμένας θέσεις.

Είναι χαρακτηριστικά τα όσα γράφει ο Καθηγητής Ιω. Καρμίρης διά τον τρόπον καθ' ον ελαμβάνοντο αι αποφάσεις εις την Πανορθόδοξον διάσκεψιν της Γενεύης του 1968: «*Αλλ' ο Σεβ. Πρόεδρος, επειγόμενος ίνα επιτύχη οπωσδήποτε την ταχείαν επιψήφισιν των σχεδίων αποφάσεων αμεταβλήτων, διέκοψεν αντικανονικώς την αρξαμένην συζήτησιν... Δυστυχώς εν τω σημείω τούτω ο Σεβ. Πρόεδρος, κατά τρόπον όλως ανεπίτρεπτον, διέκοψεν ομιλούντα Καθηγητήν, ίνα μη δήθεν η παρέμβασίς του*

υπερβή πεντάλεπτον χρονικήν διάρκειαν, το ήμισυ περίπου της οποίας είχε διατεθή διά την μετάφρασιν, ενώ ο ίδιος απήντα απεριορίστως και εν μονολόγω σχεδόν προς έκαστον ομιλητήν κεχωρισμένως, αποφεύγων εκ συστήματος πάσαν προτεινομένην μεταβολήν και βελτίωσην των κειμένων» (Ιω. Καρμίρη, Η Ε' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, Αθήναι. 1968, σελ. 26).

Και δεν είναι μόνον αυτό. Οι μη συμφωνούντες προς την γραμμήν αυτήν δεν καλούνται να συμμετάσχουν εις την διαμόρφωσιν της οικουμενικής πολιτικής της Ορθοδοξίας και αι απόψεις των δεν εμφανίζονται εις επίσημα εκκλησιαστικά περιοδικά.

Βοηθεί άραγε η τακτική αυτή διά να εκφράση η Ορθοδοξία το φρόνημά της;**Διατί, έπειτα, παρατηρείται τόση σπουδή (ενίοτε πεισματώδης) προς την ένωσιν, χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν ο μέγας αριθμός των σκανδαλιζομένων Ορθοδόξων και ο κίνδυνος του σχίσματος; Διατί εν ονόματι της ενώσεως μετά των ετεροδόξων οδηγούμεν τους Ορθοδόξους εις σχίσμα;**

Και είναι δυνατόν ο Θεός να ευλογήση την ένωσιν, η οποία προετοιμάζεται κατ' αυτόν τον τρόπον;

Εις τον αντορθόδοξον τρόπον επιβολής της γραμμής αυτής επί της συνόλου Εκκλησίας υπάρχει μία ενστικτώδης αντίδρασις εκ μέρους ζηλωτών Ορθοδόξων. Η αντίδρασις δεν είναι δυστυχώς πάντοτε θεολογική και δι' αυτό πειστική. Αι ακρότητες των οικουμενιστών και η μη θεολογική αντίδρασις πολλών αντιφρονούντων δημιουργεί επικίνδυνον πόλωσιν, φυγαδεύει την αγάπην, σχίζει την Εκκλησίαν και δεν βοηθεί εις την ψύχραιμον συζήτησιν του σοβαρωτάτου αυτού θέματος. Όσοι ζώμεν εκ του πλησίον την κατάστασιν, αισθανόμεθα ότι δεν υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω οξύνσεώς της χωρίς κίνδυνον μιας φοβεράς καταστροφής διά την Εκκλησίαν. Εκτός τούτου **το δυναμικόν της Εκκλησίας απασχολείται εις αντεγκλήσεις και δεν αξιοποιείται διά τον ευαγγελισμόν του εν σκότει και σκιά θανάτου ευρισκομένου λαού μας.**

(«Εισήγησις περί Οικουμενισμού». Κείμενον, το οποίον εζητήθη διά την Γενικήν Συνέλευσιν του Συνδέσμου Ορθοδόξων Νεολαιών εις την Βοστώνην (Ιούλιος 1971), αλλά οι διοργανωταί απεφάσισαν να μη αναγνωσθή)

* * *

Οι Ορθόδοξοι οικουμενισταί επιθυμούν σφόδρα τους διαλόγους μετά των ετεροδόξων όχι όμως και μετά των Ορθοδόξων.

Προς αποκλεισμόν των διαφωνούντων Ορθοδόξων προς τα οικουμενιστικά των ανοίγματα, τους χαρακτηρίζουν ως φανατικούς ή φονταμενταλιστάς, προκειμένου να τους θέσουν εκτός μάχης.

Λησμονούν όμως ότι φανατικοί δεν είναι μόνον οι ακραίοι αντιοικουμενισταί, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αντιοικουμενισμόν διά να αποκτήσουν οπαδούς, αλλά και οι ακραίοι οικουμενισταί, εφ' όσον με ολοκληρωτικόν πνεύμα προσπαθούν να επιβάλουν τας ατομικάς των απόψεις επί της Εκκλησίας, αδιαφορούντες εάν έπωνται τοις Αγίοις Πατράσι και εάν εκφράζουν την συνείδησιν της Εκκλησίας. Τα αντίθετα άκρα ως γνωστόν συναντώνται και αποτελούν τας δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

Σπανίως ή ουδέποτε Ορθόδοξος θεολόγος διαφωνών προς τον τρόπον καθ' όν διεξάγονται σήμερον οι διάλογοι καλείται να συμμετάσχη εις αυτούς και εάν κατά λάθος συμμετάσχη θα φροντίσουν διά την αντικατάστασίν του.
Διοργανούνται επίσης **οικουμενιστικά σεμινάρια**, εις τα οποία εν συνεργασία μετά Ρωμαιοκαθολικών και Προτεσταντών θεολόγων **επιχειρείται ο επηρεασμός των νέων θεολόγων και κληρικών και η οικουμενιστική των μόρφωσις**.

Από τα επίσημα εκκλησιαστικά περιοδικά αποκλείονται θεολογικά κείμενα κριτικά του συγκρητιστικού Οικουμενισμού.

(Από το Περιοδικόν «Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ», τεύχ. 38, έκδ. Ι. Μονής Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 2013)

* * *

στ. Αγάπη ή Θεολογία;

Διά πρώτην φοράν εις την ιστορίαν της Ορθοδόξου Εκκλησίας κηρύσσεται υπό επισήμων χειλέων (Υπό του Πατριάρχου Αθηναγόρου, βλ. εν: Εφημερίς "Ατλαντίς", της 30ής Απριλίου 1967), και μάλιστα διαδόχου μεγάλων θεολόγων Πατριαρχών, η άποψις ότι η αγάπη δέον να προηγήται της θεολογίας, διότι η θεολογία διαιρεί, ενώ η αγάπη ενώνει, και συνεπώς προκειμένου να επιτύχωμεν την ένωσιν, είναι ανάγκη να παραμερίσωμεν τας αγόνους θεολογικάς συζητήσεις του παρελθόντος, διά να εναγκαλισθώμεν αλλήλους εν αγάπη και συνυπάρξει [...].

Αλλ' η τάσις αυτή διά την επικράτησιν μιας αχρώμου δογματικώς Θεολογίας και του λεγομένου πρακτικού Χριστιανισμού συνιστά μεγάλην απειλήν διά την Εκκλησίαν, πολύ μεγαλυτέραν από οιονδήποτε

εξωτερικόν εχθρόν. Όταν η Εκκλησία απολέση την προφητικήν της διάστασιν ως κήρυκος της αποκαλυφθείσης Αληθείας και παύση να κηρύττη την αληθή περί Θεού, κόσμου και ανθρώπου διδασκαλίαν, εκπίπτει εις εν είδος κοινωνικής λέσχης ή σωματείου με κοινωφελείς και φιλανθρωπικούς σκοπούς. Αυτήν την Εκκλησίαν, που ως άλας εμωράνθη, θα ρίψη ο κόσμος έξω και θα καταπατήση (Πρβλ. Ματθ. ζ 13), διότι δεν θα έχη πλέον λόγον υπάρξεως. Ο κόσμος μας έχει πολλάς κοινωνικάς οργανώσεις και ιδρύματα, ώστε να μη του χρειάζεται εν επί πλέον. Η πίστις της Εκκλησίας δίδει ακόμη και εις τους απίστους την δυνατότητα να ζουν, εφ' όσον τους δίδει την ελπίδα ότι κάτι υπάρχει επέκεινα του φθαρτού και παρερχομένου τούτου κόσμου. Την πίστιν της Εκκλησίας χρειάζονται τόσον οι άπιστοι όσον και οι πιστοί. Ας μη την προδίδωμεν λοιπόν ευκόλως χάριν των "πρακτικών" σκοπών [...].

Η αίρεσις ως άρνησις της αληθείας αποκόπτει την γέφυραν που μας συνδέει με τον Χριστόν, και άρα με την σωτηρίαν. Όπως μας διδάσκει ο Απόστολος Παύλος, δεν είναι κάθε "Ευαγγέλιον" εκ του Θεού, ούτε κάθε κηρυττόμενος "Χριστός" ο αληθής Χριστός (Βλ. Β' Κορ. ια' 4). Δι' αυτό και ο μακάριος αυτός Απόστολος του Χριστού, ο συγγράψας τον τελειότερον διά την χριστιανικήν αγάπην ύμνον και κατ' εξοχήν βιώσας αυτήν, ανεθεμάτιζε τους αιρετικούς (Γαλ. α 8, 9). Το ίδιον έκαναν και όλοι οι άγιοι Πατέρες, οι οποίοι ηγάπων τους αιρετικούς και σχισματικούς ασφαλώς πολύ περισσότερον απ' ότι τους αγαπώμεν ημείς [Είναι χαρακτηριστικά τα όσα λέγει σχετικώς ο **άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής**: «*Ου θέλων δε τους αιρετικούς θλίβεσθαι, ουδέ χαίρων τη κακώσει αυτών, γράφω ταύτα, μη γένοιτο, αλλά τη επιστροφή μάλλον χαίρων και συναγαλλόμενος. Τι γαρ τοις πιστοίς τερπνότερον, του θεάσθαι τα τέκνα του Θεού τα διεσκορπισμένα, συναγόμενα εις εν; Ούτε υμίν του φιλανθρώπου το απηνές παραινών προτιθέναι· μη ούτω μανείην αλλά μετά προσεχείας και δοκιμασίας ποιείν τε και ενεργείν τα καλά εις πάντας ανθρώπους, και πάσι πάντα γινομένους, καθώς έκαστος επιδείται υμών, παρακαλών· προς μόνον το καθοτιούν αιρετικοίς συνάρασθαι εις σύστασιν της φρενοβλαβούς αυτών δόξης, σκληρούς παντελώς είναι υμάς και αμειλίκτους βούλομαί τε και εύχομαι. Μισανθρωπίαν γαρ ορίζομαι έγωγε, και αγάπης θείας χωρισμόν, το τη πλάνη πειράσθαι διδόναι ισχύν εις περισσοτέραν των αυτή προκατειλημμένων φθοράν*» (PG 91 465CD)].

Πρέπει να κατανοήσωμεν καλώς ότι επιμένοντες επί της ακριβείας του ορθοδόξου δόγματος-αληθείας δεν επιμένομεν εις την υποστήριξιν μιας "θεωρίας" ή φιλοσοφικής "προτάσεως", αλλά διά την σωτηρίαν μας. Διότι το ορθόδοξον δόγμα αυτό κάνει· περιέχει και αποκαλύπτει την αλήθειαν και την σωτηρίαν, και προειδοποιεί που ευρίσκεται η πλάνη και άρα η απώλεια.

Πώς δύναμαι να σωθώ και να θεωθώ, εάν ο Χριστός δεν ενηνθρώπησε πλήρως, εάν το Άγιον Πνεύμα δεν κατήλθε εις την Εκκλησίαν ως πηγή αγιασμού και κέντρον ενότητος αυτής; **Κάθε αλήθεια λοιπόν περί της Αγίας Τριάδος και του έργου Της έχει μίαν άμεσον σωτηριολογικήν συνέπειαν, και άρα κάθε δήλωσις την οποίαν κάνομεν περί των Τριών θείων Προσώπων, είναι συγχρόνως μία δήλωσις περί του ανθρώπου και της τύχης του εις την παρούσαν και εις την μέλλουσαν ζωήν. Πώς λοιπόν δύναμαι να αδιαφορήσω διά την δογματικήν αλήθειαν, η οποία εγγυάται περί της σωτηρίας μου και να την θέσω εις δευτέραν μοίραν;**

Εάν πράγματι αγαπώμεν τους αδελφούς μας τους ετεροδόξους, δεν δυνάμεθα παρά και να αληθεύωμεν προς αυτούς, κατά το αποστολικόν «*αληθεύοντες εν αγάπη*» (Εφεσ. δ' 15), **και να ομολογούμεν την αληθή ευαγγελικήν πίστιν**, κατά το «*γίνεσθέ μοι μάρτυρες*» (Ησ. μγ' 10), **την πίστιν την οποίαν παρελάβομεν όχι διά την δικαιοσύνην μας, αλλά διά την χάριν και φιλανθρωπίαν του μεγάλου Θεού, καταγγέλλοντες προς αυτούς εν πνεύματι αγάπης και κατανοήσεως τα σημεία εκείνα, εις τα οποία διέστρεψαν την γνησίαν αποστολικήν παράδοσιν. Εάν αποφεύγωμεν αυτό, δύο τινά συμβαίνουν ή ότι δεν αγαπώμεν πράγματι τους αδελφούς μας και αδιαφορούμεν διά την πλάνην των, ή ότι δεν πιστεύομεν ότι ημείς έχομεν το πλήρωμα της αληθείας και άρα ψευδόμεθα και υποκρινόμεθα εμφανιζόμενοι ως Ορθόδοξοι**, ήτοι φύλακες και μάρτυρες της αποστολικής παραδόσεως.

(«Αγάπη ή Θεολογία;», Αθήναι 1968, Αρχείον Αρχιμ. Γεωργίου Γρηγοριάτου (Καψάνη), σελ. 3-8)

* * *

ζ. Άλλος ο Χριστός του δόγματος και άλλος ο Χριστός των μυστηρίων;

Ο σύγχρονος Οικουμενισμός εν τη προσπαθεία του να γεφυρώση πάση θυσία το χάσμα μεταξύ των Εκκλησιών, εισηγείται και μίαν άλλην απαράδεκτον από ορθοδόξου απόψεως διάκρισιν, την διάκρισιν μεταξύ του Χριστού του δόγματος και του Χριστού των μυστηρίων. Ρωμαιοκαθολικοί και Διαμαρτυρόμενοι συμφωνούν ότι είναι δυνατή υπό ωρισμένας συνθήκας η "μυστηριακή επικοινωνία" (Intercommunion), έστω και εάν δεν υπάρχη συμφωνία επί του δόγματος. Και εδώ το δόγμα θεωρείται δευτερεύον. Οι Ορθόδοξοι αντιθέτως πιστεύομεν ότι δεν δυνάμεθα να μετέχωμεν εις το ίδιον Ποτήριον, εφ' όσον η πίστις μας διαφέρει. Κατά τους Ορθοδόξους η κοινωνία των ιδίων μυστηρίων δεν

είναι οδός προς την ένωσιν, αλλά το αποτέλεσμα και η φανέρωσις της ενώσεως. Μόνον όταν έχωμεν ένα Κύριον, μίαν πίστιν και εν βάπτισμα, δυνάμεθα να έχωμεν και εν Ποτήριον.

(«Αγάπη ή Θεολογία;», ενθ' ανωτ., σελ. 8)

* * *

Ο Χριστός της Θ. Ευχαριστίας είναι και ο Χριστός της αληθείας. Μόνον μία σχιζοφρενική ευχαριστιακή Θεολογία θα ηδύνατο να διαιρέση τον ενιαίον Χριστόν. Αυτός είναι ο λόγος, διά τον οποίον οι Ορθόδοξοι ουδέποτε ηδυνήθησαν να παραδεχθούν το λεγόμενον "κοινόν ποτήριον" ή οιανδήποτε εκκλησιαστικήν μυστηριακήν κοινωνίαν μετά των ετεροδόξων χωρίς τελείαν συμφωνίαν εις την πίστιν. Εάν ο ευχαριστιακός άνθρωπος αφεθή, ώστε να συσχηματισθή από τας θρησκευτικάς ή άλλας δοξασίας του κόσμου, που δεν μετέχουν όμως του πληρώματος της Αλήθειας, τότε παραιτείται της δυνατότητάς του να οδηγήση αυτάς εις την υπέρβασιν της μερικότητός των και την μετοχήν εις την καθολικήν αλήθειαν της Εκκλησίας, διά την οποίαν μαρτυρεί η Ευχαριστία.

Η Θ. Ευχαριστία καθιστά εκάστην τοπικήν Εκκλησίαν καθολικήν, εφ' όσον **εις την Θ. Ευχαριστίαν ευρίσκεται όλος ο Χριστός**, και η ευχαριστιακή Σύναξις, η οποία τελεί εν κοινωνία με την Μίαν Αγίαν Καθολικήν και Αποστολικήν Ορθόδοξον Εκκλησίαν και ποιμαίνεται από κανονικούς ποιμένας, είναι η Εκκλησία, έχουσα το πλήρωμα του Χριστού και δι' αυτό το πλήρωμα της σωτηρίας και της αληθείας.

(«Η Θεία Ευχαριστία και τα Ιερά Μυστήρια ως κέντρον και πηγαί της ζωής της Εκκλησίας», Εισήγησις κατά το Α' Θεολογικόν Σεμινάριον Εισηγητών Ιερατικών Συνεδρίων, εις Διορθόδοξον Κέντρον Ι. Μονής Πεντέλης, 26-27 Απριλίου 1972)

* * *

η. Η σοβαρότης των θεολογικών διαφορών

Υπάρχουν σοβαραί θεολογικαί διαφοραί μεταξύ των Ορθοδόξων και των ετεροδόξων, που δεν πρέπει να παραγνωρίζωνται. Αι διαφοραί αυταί τοποθετούν τους ετεροδόξους εις την περιοχήν της πλάνης και της αιρέσεως.

α) **Η ρωμαϊκή διδασκαλία** περί της εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος και εκ του Υιού (Filioque), της ασπίλου συλλήψεως της Θεοτόκου, του παπικού αλαθήτου και πρωτείου εξουσίας, του καθαρτηρίου πυρός, περί χάριτος και δικαιώσεως, διά να

αναφέρωμεν τας σπουδαιοτέρας εξ αυτών, αποτελεί δι' ημάς **εκτροπήν από την γνησίαν αποστολικήν παράδοσιν και άρα νόθευσιν του Ευαγγελίου του Χριστού**.

Δεν δυνάμεθα λοιπόν να αποδεχθώμεν ένα νοθευμένον Χριστιανισμόν, ο οποίος **εγέννησεν εξ αντιδράσεως ένα άλλον νοθευμένον Χριστιανισμόν, την Διαμαρτύρησιν**. **Ο Κύριος δεν έχυσε το άσπιλον αίμα Του, διά να ιδρύση μίαν ανθρωποκεντρικήν οργάνωσιν** εγείρουσαν εν τω ονόματί Του ολοκληρωτικάς αξιώσεις (Πρβλ. Φέοντορ Ντοστογιέφσκυ, Ο Μέγας Ιεροεξεταστής, εν: Αδελφοί Καραμαζώφ). **Δεν δυνάμεθα να συνυπάρξωμεν ούτε με την ρωμαιοκαθολικήν παραποίησιν του Ευαγγελίου, ούτε με την προτεσταντικήν έκφρασιν του Χριστιανισμού, η οποία εξ αντιδράσεως προς τον ρωμαϊκόν συγκεντρωτισμόν και ολοκληρωτισμόν απώλεσε την έννοιαν και την πραγματικότητα της Εκκλησίας και κατήντησε ένας άκρατος υποκειμενισμός** (Το ότι η βασική αίρεσις της Δύσεως είναι εκκλησιολογική είχε κατανοήσει και ο **άγιος Νεκτάριος**, όπως ανεφέρθη ανωτέρω (σελ. 10-11)).

Αντιπαρατηρούν οι αδελφοί μας, οι ετερόδοξοι, ότι και ημείς οι Ορθόδοξοι έχομεν τας αμαρτίας μας, όπως τον εθνικισμόν, καισαροπαπισμόν κ.λπ. Και έχουν δίκαιον. Αλλ' **ουδέποτε τας αμαρτίας μας και τας παρεκκλίσεις μας από την γνησίαν ιεράν Παράδοσιν ανυψώσαμεν εις δόγμα πίστεως απαραίτητον διά την σωτηρίαν της ψυχής**. Αντιθέτως το υγιές ορθόδοξον φρόνημα βιοί τας παρεκκλίσεις αυτάς ως καρκινώματα εις το σώμα της Ορθοδοξίας. Διακρίνομεν εξ άλλου ημείς οι Ορθόδοξοι τι είναι εν τη Εκκλησία ιερά Παράδοσις και τι είναι ανθρώπιναι παραδόσεις. **Η ιερά Παράδοσις έχει αιώνιον και αναλλοίωτον χαρακτήρα, ενώ αι ανθρώπιναι παραδόσεις καιρικόν και μεταβλητόν** (Jean Meyendorff, «Παράδοσις της Εκκλησίας και παραδόσεις των ανθρώπων», εν: Θεολογία και αληθεία και ζωή, έκδ. Ζωής, Αθήναι 1962). Αι διαφοραί μας μετά των ετεροδόξων δεν αφορούν ανθρωπίνας παραδόσεις, αλλά την ιεράν και αποστολικήν Παράδοσιν, την οποίαν πιστεύομεν ότι, παρά τας αμαρτίας και τας αδυναμίας μας, διετηρήσαμεν καθαράν και αναλλοίωτον κατά το αποστολικόν: «*Έχομεν τον θησαυρόν τούτον εν οστρακίνοις σκεύεσιν*» (Β' Κορ. δ' 7). Άλλως τε **μία πλήρης Εκκλησία**, κατά τον **π. Φλωρόφσκυ**, **δεν είναι και μία τελεία Εκκλησία** («Πλήρης Εκκλησία... τελεία Εκκλησία». **Η Εκκλησία είναι πλήρης, διότι είναι η Μία, Αγία, Αποστολική και Καθολική Εκκλησία, έχουσα το πλήρωμα της Αληθείας και της Χάριτος, τον όλον Χριστόν. Εν ταύτοις εμείς ως μέλη της Εκκλησίας δεν είμεθα τέλειοι, λόγω των ανθρωπίνων αδυναμιών και αμαρτιών μας** (σ.σ.).).

Αντιτιθέμενοι δε εις την μορφήν πολιτεύματος της ρωμαιοκαθολικής "εκκλησίας", δεν αντιτιθέμεθα εις εν σύστημα διοικήσεως που είναι διαφορετικόν από το ιδικόν

μας, αλλά εις το πνεύμα του ρωμαιοκαθολικισμού, έκφρασιν του οποίου αποτελεί η μορφή του πολιτεύματος. **Εις τον παπικόν θεσμόν διακρίνομεν την άρνησιν του δυτικού ανθρώπου να δεχθή ότι είναι δυνατόν το Άγιον Πνεύμα να συγκροτή και κατευθύνη την Εκκλησίαν ως κέντρον και πηγή της ενότητος αυτής, χωρίς να είναι αναγκαία η μεσολάβησις ενός ανθρώπου ως αποφασιστικού κέντρου και πηγής της ενότητος.**

Δεν διαφωνούμεν λοιπόν, διότι τάχα δεν θέλομεν να υποκύψωμεν εις τον Πάπαν. Διαφωνούμεν δι' ό,τι εκφράζει ο Παπισμός, διά την ουσίαν του πράγματος, ήτοι την κατίσχυσιν του ουμανισμού εις τους κόλπους της Εκκλησίας. Αυτή καθ' ημάς είναι η σπουδαιοτέρα αίρεσις του Παπισμού: Ο ανθρωποκεντρισμός (Πρβλ. Κων/νου Μουρατίδου, Διαφοροποίησις, εκκοσμίκευσις και νεώτεραι εξελίξεις εν τω δικαίω της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, Αθήναι 1960).

Πόσον **ο Ρωμαιοκαθολικισμός είναι ποτισμένος από το πνεύμα τούτο του ανθρωποκεντρισμού**, το εκφραζόμενον εις το πρωτείον και το αλάθητον, εφάνη εις την Β' Σύνοδον του Βατικανού. Εις την Διάταξιν περί θείας αποκαλύψεως επί παραδείγματι αναγινώσκομεν ότι: «*Η ιερά Παράδοσις, η Αγία Γραφή και η ανώτατη αρχή της Εκκλησίας... είναι τόσον συνδεδεμέναι μεταξύ των, ώστε εκάστη εξ αυτών να μη δύναται να υπάρξη ανεξαρτήτως των άλλων*» (Ν. Νησιώτη, «Η Θεολογία της Αποκαλύψεως κατά την Β' Σύνοδον του Βατικανού», εν: Ορθόδοξος θεώρησις της Β' Συνόδου του Βατικανού, επιμέλεια Μαρίας Δ. Σπυροπούλου, Αθήναι 1967, σελ. 116). Η τοιαύτη υπό της Διατάξεως υπενθύμισις παραπλεύρως προς την Γραφήν και την Παράδοσιν ως τρίτης αυθεντίας της «ανωτάτης θεσμοθετούσης αρχής της Εκκλησίας», κατά τον καθηγητήν Νησιώτην, διαψεύδει τας ελπίδας των μη Ρωμαιοκαθολικών (Ενθ' ανωτ.). Ο ίδιος καθηγητής εις την συνέχειαν της μελέτης του αυτής θεωρεί ότι η ανάγκη υπάρξεως της γ' αυθεντίας, της Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Αρχής, απορρέει **εκ της υποτιμήσεως εις την δυτικήν Θεολογίαν και την υπ' όψιν Διάταξιν του ρόλου του Αγίου Πνεύματος εν τη Εκκλησία**, το οποίον «*μας συναθροίζει, μας συγκρατεί και μας προάγει εις την αλήθειαν ως μέλη μιας μόνης οικογενείας*» (Ένθ' ανωτ., σελ. 119).

Την ιδίαν εντύπωσιν της υποτιμήσεως του έργου του Αγίου Πνεύματος είχομεν και ημείς μελετώντες το κείμενον της Διατάξεως περί Εκκλησίας. Αναγινώσκομεν επί παραδείγματι εις το κείμενον: «*Επί τω σκοπώ όπως το ίδιον επισκοπάτον παραμείνη εν και αδιαίρετον, Ούτος (δηλ. ο Κύριος) ετοποθέτησε τον ευλογημένον Απόστολον Πέτρον επί των άλλων Αποστόλων και ίδρυσεν εν αυτώ μίαν διαρκή και ορατήν πηγήν και θεμέλιον ενότητος, πίστεως και κοινωνίας. Και όλη η διδασκαλία αυτή περί του θεσμού, της διάρκειας, της δυνάμεως και του λόγου διά το ιερόν πρωτείον του Ρωμαίου Ποντίφηκος και της εξουσίας του τού αλαθήτως διδάσκειν, αυτή η ιερά Σύνοδος πάλιν προτείνει να πιστεύεται σταθερώς υπό τών πιστών*» (Η Εκκλησία, 18. Καθ' ημετέραν μετάφρασιν εκ του THE DOCUMENTS OF VATICAN II, εκδότης

WALTER ABBOT, S. J. NEW YORK: AMERICAN PRESS, 1966, σελ. 38). «*Διότι ένεκα του αξιώματός του, τουτέστιν ως αντιπροσώπου του Χριστού και ποιμένος όλης της Εκκλησίας, ο Ρωμαίος Ποντίφηξ έχει πλήρη, υψίστην και παγκόσμιον δύναμιν επί της Εκκλησίας. Και δύναται πάντοτε να την ασκή ελευθέρως*» (Η Εκκλησία, 22. Ένθ' ανωτ., σελ. 43). «*Μία σύνοδος ουδέποτε είναι οικουμενική, παρά εάν επικυρωθή ή τουλάχιστον γίνη αποδεκτή ως τοιαύτη υπό του διαδόχου του Πέτρου*» (Η Εκκλησία, 22. Ένθ' ανωτ., σελ. 44). «*Ο Ρωμαίος Ποντίφηξ, ως διάδοχος του Πέτρου, είναι η διαρκής και ορατή πηγή και θεμέλιον της ενότητος των επισκόπων και του πλήθους των πιστών*» (Η Εκκλησία, 22. Ενθ' ανωτ., σελ. 44).

«*Αυτή η θρησκευτική υποταγή της θελήσεως και της διανοίας πρέπει να δεικνύεται κατά ένα ειδικόν τρόπον εις την αυθεντικήν εξουσίαν διδασκαλίας του Ρωμαίου Ποντίφηκος, ακόμη και όταν δεν ομιλή ex cathedra*» (Η Εκκλησία, 24. Ένθ' ανωτ., σελ. 48)

Κατόπιν των ανωτέρω εκφράσεων, αι οποίαι όχι απλώς ξενίζουν, αλλά και ηχούν ως βλασφημίαι κατά του Αγίου Πνεύματος εις τα ώτα των Ορθοδόξων, κλίνει τις να δεχθή την άποψιν ότι Filioque και πρωτείον εορίσκονται εις σχέσιν αναλογίας και αλληλεξαρτήσεως (Ορθότατα ο Αθανάσιος Πάριος είχε παρατηρήσει: «*Το Λατίνων αγέρωχον γένος, την των θείων Διδασκάλων ευλάβειαν, παρά φαύλον ηγούμενοι, πρώτον μεν διά στόματος λέγειν, ότι και εκ του Υιού το Πνεύμα το Άγιον εκπορεύεται, ετόλμησαν, ο δη πηγήν είναι φρικτών ατοπημάτων και βλάσφημων συμπερασμάτων, πολλοί των ημετέρων Διδασκάλων σαφέστατα απέδειξαν. Είτα και προσθείναι αυτήν ταύτην την της πίστεως καινοτομίαν... τω αγίω Συμβόλω απεθρασύνθησαν, νείκος μέγα και άφατον εις την του Χριστού Εκκλησίαν εγείραντες, ώστε διά ταύτην και διαιρεθήναι την μίαν, εις δύο αντιπάλους, φευ, και πολεμίας προς αλλήλας μέχρι της σήμερον... Η κακίστη αύτη αίρεσις ζώσα καθ' ημάς εστι, και ουδέ παύεται λυπούσα και ταράττουσα την καθ' ημάς αγίαν Εκκλησίαν, ει και νυν μετριώτερον ή εν τοις πρόσθεν χρόνοις, διά την νυν υπό των αθέων επεισκωμάσασαν αδιαφορίαν*» (Αθανασίου του Παρίου, Επιτομή είτε συλλογή των θείων της πίστεως δογμάτων, εν Λειψία Σαξωνίας 1806, σελ. 163-164, 172-176).
Είναι αξιοσημείωτον ότι η αδιαφορία διά το δόγμα είχεν αρχίσει ήδη από της εποχής του Αθανασίου του Παρίου, δηλαδή από τα μέσα του ΙΗ' αιώνος έως των αρχών του ΙΘ' αιώνος, και ότι ένεκα της αδιαφορίας αυτής δεν εδίδετο μεγάλη σημασία εις την περί Filioque δυτικήν κακοδοξίαν. Είναι ακόμη αξιοπρόσεκτος η παρατήρησις του μεγάλου τούτου διδασκάλου του Γένους και της Ορθοδοξίας ότι η αίρεσις αυτή είναι διά τον δυτικόν χριστιανισμόν «*πηγή φριχτών ατοπημάτων και βλασφήμων συμπερασμάτων*»).

Διά του Filioque το Άγιον Πνεύμα υποτιμάται έναντι του Υιού, διά να περιορισθή εν συνεχεία ο ρόλος του εν τη Εκκλησία [Κατά τον μακαρίτην Vladimir Lossky, η διάφορος περί Αγίου Πνεύματος διδασκαλία των Δυτικών, **θα οδηγήση**

αυτούς και εις μίαν άλλην μορφήν πνευματικότητος (Πρβλ. Vladimir Lossky, Η Μυστική Θεολογία της Ανατολικής Εκκλησίας, Θεσ/νίκη 1964, σελ. 20)]. **Το κενόν της αποφασιστικής συμβολής του Αγίου Πνεύματος εις την ζωήν της Εκκλησίας έρχεται να καταλάβη εις άνθρωπος, ο Πάπας.**

Ας μη παραγνωρίζωμεν λοιπόν τας διαφοράς μετά των Ρωμαιοκαθολικών, και μάλιστα εν ονόματι της προοδευτικότητος και του ανοίγματος της Β' Βατικανείου Συνόδου. Ούτε το άνοιγμα τούτο είναι τόσον ευρύ, ώστε να επιτρέψη εις τον Ρωμαιοκαθολικισμόν μίαν πραγματικήν αποτοξίνωσίν του από την **αίρεσιν του ανθρωποκεντρισμού**, **ούτε αι ουνιτικαί παραφυάδες έπαυσαν να απομυζούν το σώμα της Ορθοδοξίας**, η οποία μάλιστα ούτε καν αναφέρεται εις το Διάταγμα των Ανατολικών Εκκλησιών ως Ανατολική Ορθόδοξος Εκκλησία, αλλά **υποτιμάται** διά της συμπεριλήψεώς της μετά των Αντιχαλκηδονίων Εκκλησιών (Ι. Καλογήρου, «Η Β' εν Βατικανώ, γενική ρωμαιοκαθολική σύνοδος και η οικουμενική ανανεωτική προσπάθεια αυτής κατ' Ορθόδοξον θεώρησιν», εν: Ορθόδοξος θεώρησις της Β' Συνόδου του Βατικανού, ενθ' ανωτ., σελ. 72).

Γνωρίζομεν βεβαίως ότι υπάρχουν μεταξύ των Ρωμαιοκαθολικών και φωναί καλούσαι εις επάνοδον εις την αρχαίαν τάξιν της Εκκλησίας. Αλλ' αι τάσεις αυταί δεν κατώρθωσαν εισέτι να μεταβάλλουν το πνεύμα του Ρωμαιοκαθολικισμού [Κατά τον Καθηγητήν Ι. Καρμίρην η Σύνοδος αυτή επέτυχε «να εκθέση την αυθεντικήν ρωμαιοκαθολικήν διδασκαλίαν διά νέων τρόπων και διατυπώσεων και εκφορών» και όχι την μεταβολήν «της παραδεδομένης δογματικής διδασκαλίας και του περιεχομένου της παραδόσεως ή της εκκλησιαστικής ζωής» (Ι. Καρμίρη, Ορθοδοξία και Ρωμαιοκαθολικισμός, Αθήναι 1966, τόμος 3ος, σελ. 127 και 129). Εκ παραλλήλου και ο Καθηγητής Κ. Μουρατίδης παρατηρεί ότι: «Εν όσω το Βατικανόν, ο Πάπας δηλονότι και η ρωμαϊκή Κουρία, έκρινεν ότι τα υπό συζήτησιν θέματα και αι υποστηριζόμεναι απόψεις δεν έθιγον ή καθ' οιονδήποτε τρόπον προσέβαλλον τους παράγοντας εκείνους, εφ' ών κυρίως θεμελιούται η εν γένει διοργάνωσις της Ρωμαϊκής Εκκλησίας και δη και τον παπικόν θεσμόν, ου μόνον ετήρει στάσιν ανοχής έναντι της προοδευτικής παρατάξεως της Συνόδου, αλλά και διά λόγους σκοπιμότητος συνετάσσετο κυρίως ο Πάπας, διότι η ρωμαϊκή Κουρία εκπροσωπεί εκ παραδόσεως και μετά φανατισμού ακραίας πάντοτε συντηρητικάς απόψεις, μετ' αυτής, ούτω δε επετυγχάνετο ου μόνον η συγκράτησις αυτής εντός των κόλπων της Ρ. Ε. αλλά και η κατάκτησις της προς τον Πάπαν αφοσιώσεώς της. Ούτως εξηγούνται αι εγκριθείσαι υπό του Πάπα μεταρρυθμίσεις της Συνόδου ως προς την γλώσσαν της θείας Λειτουργίας, την υπό λαϊκών και υπό ωρισμένας προϋποθέσεις κοινωνίαν υπ' αμφότερα τα είδη της θείας Ευχαριστίας... Ότε όμως τίθενται, ως είπομεν, υπό συζήτησιν προβλήματα αφορώντα εις την εν γένει διοργάνωσιν της Ρ. Ε. και δη και εις τον παπικόν θεσμόν... τότε το Βατικανόν αποδεικνύεται εχόμενον μετ' ίσου, ή και μεγαλυτέρου εφ' όσον κατά το παρελθόν, φανατισμού της παπικής απολυταρχίας και του παπικού αλαθήτου, ως πασιφανώς απεδείχθη και κατά την

συζήτησιν και τελικήν διατύπωσιν του σχήματος περί Εκκλησίας ως και κατά την συζήτησιν του υπ' αριθμόν 13 σχήματος περί των σχέσεων της Εκκλησίας προς τον σύγχρονον κόσμον» (Κων/νου Μουρατίδου, Σχέσις Εκκλησίας και Πολιτείας, Αθήναι 1965, σελ. 163-164)].

Προς τους αδελφούς λοιπόν αυτούς που πάσχουν υπό το πέλμα του Παπισμού, αλλά και δεν τολμούν να τον απαρνηθούν, διά να μη προκαλέσουν εν περαιτέρω σχίσμα ελπίζοντες άλλως τε και προσευχόμενοι διά την απολύτρωσιν, έχομεν καθήκον να παραμείνωμεν εις τας επάλξεις της Ορθοδοξίας. Ημείς οι Ορθόδοξοι εμμένοντες εις την Ορθοδοξίαν αποτελούμεν την μόνην ελπίδα διά τους καλοπροαιρέτους αυτούς αδελφούς. Εάν και ημείς υπόκύψωμεν και δεχθώμεν άνευ όρων την παπικήν αυθαιρεσίαν, τότε ουδεμία πλέον φωνή θσ ακούεται κατά του Παπισμού, ουδεμία ανάσχεσις εις τον κατήφορον της Ρώμης, ουδεμία σωτηριώδης υπενθύμισις της αποστολικής Παραδόσεως και τάξεως της Εκκλησίας.

Έχομεν δε και παραδείγματα τινών εξ αυτών, οι οποίοι κεκοπιακότες από το δυσβάστακτον βάρος του Παπισμού ευρίσκουν το θάρρος να αρνηθούν την θρησκείαν των πατέρων τους και να προσέλθουν, ουχί άνευ βασάνου και δακρύων, εις την Ορθοδοξίαν, όπου η καθαρά αποστολική πίστις. **Τι θα είπωμεν πράγματι προς όλας αυτάς τας πονεμένας ψυχάς που ευρήκαν χαράν εις την Ορθοδοξίαν; Θα είπωμεν ότι κακώς έκαμον και εστράφησαν προς την Ορθοδοξίαν, διότι και εδώ και εκεί ο ίδιος Χριστός είναι και δεν υπάρχουν διαφοραί;** [...].

β) Έχομεν επίσης τας επιφυλάξεις μας, όσον αφορά το Παγκόσμιον Συμβούλιον των «εκκλησιών». Ο οργανισμός ούτος, ως εμφαίνεται εκ της μελέτης των κειμένων του, είναι εις τον μεγάλον όγκον του **Προτεσταντικός**. Η μεγάλη πλειονότης των χαρασσόντων την πορείαν, την πολιτικήν, την Θεολογίαν του, είναι Προτεστάνται και συνεπώς όλα αυτά **έχουν σαφώς προτεσταντικόν χαρακτήρα**. Οι ολίγοι Ορθόδοξοι που εργάζονται εις αυτό δεν επαρκούν διά να επηρεάσουν ουσιωδώς την γραμμήν του. Το Παγκόσμιον Συμβούλιον Εκκλησιών κινείται περί ωρισμένα προτεσταντικά θεολογικά μοτίβα, τα οποία λόγω της ανελίξεως της προτεσταντικής Θεολογίας προς τον ορθολογισμόν και την απιστίαν (Θεολογία R. Bultmann, Θεολογία περί του θανάτου του Θεού) γίνονται καθημερινώς και πλέον φιλελεύθερα.

Πολλάκις ημείς οι Ορθόδοξοι αισθανόμεθα μεγάλον ψυχικόν πόνον παρακαθήμενοι εις "οικουμενικάς συναντήσεις", εις τας οποίας συναντώμεν Προτεστάντας μη πιστεύοντας εις την Ανάστασιν του Κυρίου ή την εκ Παρθένου Γέννησιν ή και αυτήν την Θεότητα του Λυτρωτού, δηλαδή εις την Αγίαν Τριάδα. Οι ίδιοι οι Προτεστάνται μάλιστα έχουν παρεξηγήσει την συμμετοχήν μας εις το Π.Σ.Ε. και συνηθίζουν να

ομιλούν περί του Π.Σ.Ε. ως συμπεριλαμβάνοντος τας Προτεσταντικάς και Ορθοδόξους Ομολογίας (Denomination). Ούτω δίδεται η εντύπωσις ότι έχομεν ήδη παραδεχθή τον εαυτόν μας ως Εκκλησίαν ισότιμον με τας προτεσταντικάς κοινότητας. Και ακόμη ότι η χαρασσομένη υπό του Π.Σ.Ε. γραμμή είναι γραμμή της Ορθοδόξου Θεολογίας, ενώ η Ορθόδοξος Θεολογία **ούτε έχει ούτε δύναται να έχη σοβαράν επίδρασιν εις την χάραξιν αυτής**. Η θέσις μας λοιπόν έναντι του Π.Σ.Ε. **δέον να επανεξετασθή** και μάλιστα μετά τας νέας κατευθύνσεις της προτεσταντικής Θεολογίας (Επί τη ευκαιρία ο γράφων φρονεί ότι: «**Ό,τι επείγει διά την Εκκλησίαν μας δεν είναι η συμμετοχή μας εις την οικουμενικήν κίνησιν, εις την οποίαν μετέχομεν ανέτοιμοι, αλλά η περαιτέρω παρ' ημίν ανάπτυξις της Θεολογίας και απόκτησις υγιούς ορθοδόξου θεολογικού φρονήματος, ώστε μετέχοντες εν καιρώ εις Διαλόγους -πάντοτε με σκοπόν την κήρυξιν της Ορθοδοξίας- να έχωμεν κάτι να προσφέρωμεν εις τους αδελφούς. Άλλως "ουκ αν λάβοις παρά του μη έχοντος"**»).

(«Αγάπη ή Θεολογία;», ενθ' ανωτ., σελ. 15-20).

* * *

θ. Οι ετερόδοξοι δεν έχουν την πληρότητα της αποστολικής πίστεως, δεν είναι Εκκλησία

Ο Προτεσταντισμός ως γνωστόν έχει κατά το μάλλον ή ήττον την θεωρίαν των κλάδων (Branches Theory), διά της οποίας βλέπει τον Χριστιανισμόν ως εν δένδρον με τρεις κλάδους. Έκαστος κλάδος-εκκλησία αποτελούν μέρη του όλου. Δεν αναγνωρίζει λοιπόν ο Προτεσταντισμός ούτε εις τον εαυτόν του ούτε εις τον Ρωμαιοκαθολικισμόν και την Ορθοδοξίαν το δικαίωμα ότι κατέχουν το πλήρωμα της Αληθείας. Η διάκρισις άλλως τε μεταξύ ορατής και αοράτου εκκλησίας τον βοηθεί να τοποθετήση την πλήρη εκκλησίαν εις την αόρατον τοιαύτην, ενώ όλαι αι οραταί εκκλησίαι κατέχουν τμήματα μόνον της Αληθείας.

Ο Ρωμαιοκαθολικισμός πάλιν πιστεύων ότι κατέχει το πλήρωμα της Αληθείας δέχεται ότι και οι εκτός αυτού Χριστιανοί έχουν ψήγματα της Αλήθειας. Ό,τι καλόν όμως υπάρχει παρ' αυτοίς ανήκει εις την Ρωμαιοκαθολικήν εκκλησίαν και συνεπώς η Ρωμαιοκαθολική εκκλησία έχει δικαιώματα επ' αυτών. Επιστρέφοντες εις την Ρωμαϊκήν εκκλησίαν επιστρέφουν εις αυτό που ανήκουν ήδη και από το οποίον είχον αποσχισθή. Περισσότερα δικαιώματα βεβαίως αναγνωρίζει η Ρώμη εις τας Ανατολικάς εκκλησίας ή τας Προτεσταντικάς.

Δι' ημάς όμως τους Ορθοδόξους, οι οποίοι πιστεύομεν ότι **δεν είναι δυνατόν παρά**

να υπάρχη εις μόνον Χριστός, μία μόνη Αλήθεια, υπάρχει και μία μόνη Αληθής Εκκλησία διαθέτουσα το πλήρωμα του Χριστού εν τε τη διδασκαλία και τοις μυστηρίοις. Και η Εκκλησία αυτή είναι η Ορθόδοξος Εκκλησία. Πάσα άλλη «εκκλησία», η οποία δεν πιστεύει ορθοδόξως ή δεν έχει κανονικούς επισκόπους, αποτελεί αίρεσιν ή σχίσμα. Βεβαίως αυτό δεν σημαίνει ότι αι ετερόδοξοι ομολογίαι δεν έχουν διατηρήσει και τινάς από τας αποστολικάς διδασκαλίας. Αλήθεια όμως και πλάνη συνυπάρχει εις αυτάς, ούτως ώστε η αποστολική διδασκαλία να νοθεύεται και η όλη ζωή και το πνεύμα των «εκκλησιών» αυτών να χρωματίζεται και επισκιάζεται από την πλάνην.

(«Αγάπη ή Θεολογία;», ενθ' ανωτ., σελ. 18-19)

* * *

Η Μία, λοιπόν, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Συμβόλου της Πίστεως, είναι η καθ' ημάς Ορθοδοξία, διότι μόνη αυτή διατηρεί αναλλοίωτη την πίστι των Αποστόλων... Εκτός αυτής της Εκκλησίας ημπορεί να υπάρχουν κοινότητες και σχήματα εκκλησιαστικοφανή, αλλ' όχι «η Μία Αγία Εκκλησία», με το πλήρωμα της Χάριτος και της Αληθείας. Η θεωρία των κλάδων, εμμέσως ή αμέσως διατυπουμένη και από ορθοδόξους, δεν έχει έρεισμα στο άρθρο του Συμβόλου της Πίστεως και στην Πατροπαράδοτο ευσέβεια της Εκκλησίας και αποτελεί ένα εκκλησιολογικό συγκρητισμό...

Πονάμε για την διαίρεσι. Προσευχόμεθα για την ένωσι όλων στον Χριστό. Θέλουμε την ένωσι. Ένωσι όχι «συσκευασμένη» [«*Πως γαρ ήκουσέ τις πίστιν και ένωσιν εκκλησιαστικήν προσδιωρισμένην; Ει γαρ καλή η τοιαύτη ένωσις, διά τι μη αεί έσται, άλλα υπό διωρία; και ει κακή, διά τι και μίαν όλως ημέραν;*», Billet adresse aux ecclcsiastiques adversaires de l' union (15 novembre 1452) 15, «*Τούτο εστάλη τοις εκκλησιαστικοίς, τω μεγάλω εκκλησιάρχη τω Σιλβέστρω και τω μεγάλω χαρτοφύλακι τω Αγαλλιανώ... και ην αυτή η πρώτη φορά μετά το συσκευασθήναι πάντα ιδίως διά του καρδιναλίου και των τριών αρχιερέων του ενιαυτού τούτου*», Γενναδίου του Σχολαρίου, Άπαντα τα ευρισκόμενα, έκδ. Maison de la Bonne Presse, Paris 1930, τόμ. III, σελ. 166-170] κατά τον ιερό **Γεννάδιο τον Σχολάριο**, αλλά γνησία και αληθινή στην Μία Πίστι της Εκκλησίας.

(Ορθοδοξία και ουμανισμός - Ορθοδοξία και Παπισμός, ενθ' ανωτ., σελ. 54-55).

* * *

ι. Η Ορθόδοξος Πίστις

οπολυτιμώτερος θησαυρός μας

Αν η πίστις δεν ήταν το κινδυνευόμενο, δεν θα ενομιμοποιούμεθα ως μοναχοί να ομιλούμε γι' αυτά τα θέματα. Ούτε θα αφήναμε την φίλη ησυχία.

Το ίδιο δεν έκαναν και οι προ ημών άγιοι και θεοφόροι Πατέρες, και μάλιστα ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς;

Ο καρδιογνώστης Θεός γνωρίζει ότι ενεργούμε με πόνο και αγάπη όχι μόνο προς τους παραπαίοντας ορθοδόξους αδελφούς μας, αλλά και προς τους ετεροδόξους χριστιανούς. Διότι και γι' αυτούς όχι μία νοθευμένη Ορθοδοξία, αλλά η ακραιφνής Ορθοδοξία είναι η εσχάτη ελπίδα, η μόνη διέξοδος από το αδιέξοδο που ευρίσκονται και η μόνη σωτηρία.

(Ορθοδοξία και ουμανισμός - Ορθοδοξία και Παπισμός, ενθ' ανωτ., σελ. 10)

* * *

Έχοντες δε συνείδησιν ότι **το πολυτιμώτερον αγαθόν, το οποίον έχομεν κληρονομήσει από τους μακαριστούς πατέρας μας ημείς οι ορθόδοξοι, είναι η Ορθόδοξος πίστις μας**, «η άπαξ παραδοθείσα τοις αγίοις πίστις» (Πρβλ. Ιούδα 3), μετά φόβου και τρόμου ας κρατώμεν της ομολογίας και ας αγωνιώμεν, διά να την παραδώσωμεν εις τους επιγιγνομένους καθαράν και αμόλυντον από πάσης νοθείας και πλάνης. **Δεν είμεθα ημείς που θα σώσωμεν τον κόσμον. Ο Θεός σώζει τον κόσμον και την Εκκλησίαν Του.**

Ημείς όμως **έχομεν κληθή εις τον κόσμον αυτόν να δώσωμεν την ομολογίαν της πίστεώς μας**, κατά το «*όστις ομολογήσει εν εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων, ομολογήσω καγώ εν αυτώ έμπροσθεν του Πατρός μου του εν ουρανοίς*» (Ματθ. ι' 32). **Αυτήν την ομολογίαν ας καταθέσωμεν και ημείς προς όλας τας κατευθύνσεις, μη παρασυρόμενοι από τας γοητευτικάς εξωτερικώς αλλά καταστρεπτικός ετεροδιδασκαλίας περί παραμερισμού της Θεολογίας χάριν της αγάπης και περί αμέσου ανάγκης ενώσεως των Χριστιανών, διά να σώσουν τάχα τον κόσμον.** Ας απορρίψωμεν «τους δύο "πειρασμούς", του δογματικού "ελάχιστου" αφ' ενός και της εξωτερικής οργανωτικής ενότητος, χωρίς αληθή συμφωνίαν επί του δόγματος, αφ' ετέρου» (Alexander Schmemann, «Δυνατόν και αδύνατον», εν: Ορθόδοξος θεώρησις της Β' Συνόδου του Βατικανού, ένθ' ανωτ., σελ. 22), διότι **κάθε ένωσις που δεν στηρίζεται επί μιας πλήρους και τελείας συμφωνίας επί της πίστεως δεν είναι εκ του Θεού, της πηγής της Αληθείας, και θα αποτύχη και συντριβή ως χάρτινος πύργος**, ως συνέβη με την ψευδοσύνοδον της Φερράρας-Φλωρεντίας.

Ο Κύριός μας προσηυχήθη εις τον Πατέρα Του διά τους Μαθητάς του «*ίνα ώσιν εν καθώς ημείς*» (Ιωάν. ιζ' 11), ήτοι να είναι ενωμένοι, καθώς και Αυτός είναι ενωμένος τελείαν ένωσιν με τον Πατέρα. **Η συχνή αναφορά μας εις το πρώτον μέρος του χωρίου τούτου χωρίς το δεύτερον («καθώς ημείς») δίδει την εντύπωσιν ότι του Κυρίου επιθυμία είναι μία οποιαδήποτε ένωσις, και όχι ένωσις εν τη Ορθοδοξία**. Όμως **η τελεία αύτη ένωσις υπάρχει ήδη εις την Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Ορθόδοξον Εκκλησίαν.**

Ας είπωμεν προς τους αδελφούς μας: «*Γεύσασθε και ίδετε*» (Ψαλμ. λγ 9). Και αυτοί ας κάνουν ό,τι ο Θεός τους φωτίση.

(«Αγάπη ή Θεολογία;», ένθ' ανωτ., σελ. 20-21)

* * *

Ως έσχατος αγιορείτης, ταπεινώς παρακαλώ μετά των αδελφών μου τους αγίους πατέρας και αδελφούς μας να μη παρίδουν την φωνήν των ταπεινών αγιορειτών μοναχών, ούτε να προχωρούν εις καινοτομίας περί την πίστιν και τας σχέσεις με τους ετεροδόξους, αι οποίαι είναι αντίθετοι προς το πνεύμα της Ορθοδοξίας παραθεωρούντες την «συνείδησιν της Εκκλησίας». Άλλως, όλαι αι προσπάθειαι και οι αγώνες των θα έχουν την τύχην των προηγουμένων παρομοίων προσπαθειών τύπου Φερράρας-Φλωρεντίας και θα προκαλέσουν περισσοτέρους διχασμούς παρά ένωσιν, διότι δεν θα εκφράζουν την Ορθόδοξον συνείδησιν.

(Ορθοδοξία και ουμανισμός - Ορθοδοξία και Παπισμός, ένθ' ανωτ., σελ. 127)

(Πηγή: Ετήσια έκδοσις της Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους "Ο όσιος Γρηγόριος", Περίοδος Β, Έτος 2017, αρ. 42)